

Si de cas

Els qui rebutgen l'ús que la llengua moderna fa de la locució en tot cas —significant, tal com deiem ahir, «sigui com vulgui» en lloc de «sense excusa», que tenia en la llengua antiga— solen proposar, per a substituir-la, la locució si de cas o si per cas (que coneix, a més, altres variants populars). Hi estem, només, parcialment d'acord. Es cert que algunes vegades potser seria preferible si de cas a en tot cas i, a més, i especialment, no és pas desitjable que hom arraconi sistemàticament una locució tan popular com si de cas. Però és evident que en tots els casos en què veiem usada la locució en tot cas, no és pas possible de fer la substitució indicada.

Segons el Diccionari Fabra si de cas, o si per cas, vol dir «si tal cosa s'esdevenia», «si ho creieu convenient»: Si de cas ve, no li digueu que ja he arribat. En oracions com Ja els ho vam dir però en tot cas els ho repetirem i Es possible que s'ho prenguessin malament: en tot cas és millor que no en parlem, propugnariem, certament, la substitució de en tot cas per les locucions concurrents: ...si de cas els ho repetirem, ...si per cas és millor que no en parlem. Però en una oració com és ara No puc assegurar que fos ell, qui em va robar la cartera, però en tot cas és un lladre, aquesta substitució no és pas possible. Tanmateix, caldria no inferir del que diem que es pot establir com a norma general d'operar aquesta substitució sempre que sigui viable. Cal tenir present que els exemples que hem adduït corresponen a idees molt elementals i que, de fet, entre els diferents significats a què ens hem referit en aquestes dues notes s'estableix una gradació sense solució de continuïtat. I veiem, d'altra banda, com alguns dels autors que no vacil·len a recórrer a en tot cas, com Triadó i Riba, hi confereixen un significat molt dens i molt ple que faria de mal definir i, especialment, de mal substituir.

Tot plegat, però, no ens ha de fer oblidar locucions concurrents com tant si com no, en tots els casos (i la corresponent negativa en cap cas, passi el que passi i sigui com vulgui —algunes ja esmentades com a significats— que ens poden permetre d'expressar les nostres idees amb precisió, al marge de l'esquema que hem intentat esbossar.